

VAS-ÉS FÉMMUNKÁS

Elofizetesi ara

egész évre 60 Lei, félévre 30 Lei,
egyed évre 15 L, egyes szám 5 L

A Román Vas-, Fém- és Vegyipari
Munkások Országos Szövetségének
Hivatalos Közlönye.
Megjelenik minden hó 1-én

Szerkesztőség és kiadónivatai:

Ciuj—Kolozsvár, Strada Memorandu-
lui 21. szám (volt Unió-utca Redout.

Egységbontók

Az a megrázkódtatás, mely évek óta újból és újból a romániai munkásmozgalmat éri, nemcsak, hogy nem akar megszűnni, hanem ellenkezőleg, mindig újabb formákat és újabb romboló erőket nyer. Azok a felelőtlen elemek, akik, ennek a romboló munkának szolgálatában állnak, akár tudatosan, akár tudatlanul, a romániai munkásságot a pusztulásba sodorják s mire az elvakított munkásság látóképességét visszanyeri, már menthetetlenül el fog veszni fölötté összecsapó hullámokban.

Romboló munkájának leghatékonyabb eszközei azok a jelszavak, melyeket mindig más-más változatban terjesztenek a munkások között, amely jelszavak értelme mindig hozzáigazodik a pillanatnyi helyzethez és körülményhez, anélkül azonban, hogy bármilyen gyakorlati értéke lenne. Azokban az államokban, ahol a munkásság szocialista öntudattal bír, már régen kiközösítette magából ezeket az elemeket és úgy kezeli őket, mint a munkásosztály legnagyobb ellenségeit.

Nálunk azonban, ahol a munkásság kevésbé öntudatos, ahol a munkás gondolat- és érzelmi világát mindenféle zagyvaságok kuszálják össze, ott ezeknek az elősdieknek hitelt adnak, felülnek szavaiknak, követik őket anélkül, hogy tudatában lennének ezen cselekedetük jelentőségével és felelősségével.

Tagadhatatlan, hogy az általános helyzet is kedvez a demagogiának. Nagyon kevés a száma azoknak a munkásoknak, akik ne vennék készpénzért azt, ha ezek a felelőtlen elemek azzal a mesé-

vel állanak elő, hogy: de most igazán itt a viláforradalom ideje. A munkás, aki nem lát tovább az orrahegyénél, mindezt csengő tallérnak hallja és minthogy hasznót vél belőle látni, elhagyja magát ámitani és a kénsavban sárgára mart jelszavakat valódi aranymondásoknak hiszi.

Ilyen és hasonló eszközökkel folyik a munkások bolondítása és félrevezetése és hogy a hosszú évek során történt csalatkozások dacára, még mindig hisznek nekik, éppen az bizonyítja a munkásság eme részének nagyfoku éretlenségét, öntudatlanságát.

A kolozsvári szakszervezeti kongresszus ennek az áldatlan állapotnak akart véget vetni. A helyzet ugyanis az volt, hogy a munkások mindig a felelős vezetőségtől követelte azon lehetetlen ígéretek beváltását, amire ezek a felelőtlen elemek bujtogatták. Minthogy pedig a felelős vezetőség, mely sohasem tett teljesíthetetlen ígéretek, azokat be sem válthatta, ezzel már kiváltotta az ellenszenvet, ami aztán az egész vonalon kárát okozta. Ilyen becstelen eszközökkel szították állandóan az ellentéteket a munkásmozgalmában, ellenségként állították szembe a munkást a munkással és lazították, majd szétrombolták az egységet.

A kongresszusnak azért volt célja a mozgalom helyzetének tisztázása. Az előttünk álló nehéz feladatok tették szükségessé a jelszavakat követők és a komolyan dolgozni akarók különválását. Ezáltal létrejött az az egységes szakmozgalom, amellyel a komoly feladatokat a munkásság érdekében elvégezni lehet.

A felelőtlen elemek **azonban**

tovább folytatják romboló munkájukat. Legujabban felkeresik a csoportokat és arra ösztönzik őket, hogy a szövetségüknek ne számoljanak el, mert rövid két hónap múlva nagy események lesznek és a csoportoknak szükségük lesz a pénzre.

És akadnak csoportvezetőségek, akik ezeknek az elemeknek az egységromlásban és fegyelmértésben segédkezet nyújtanak.

Ezt a tényt tisztáznunk kell a csoportoknak felsőbb fórumai a központi vezetőség és titkárság. Egyetlen vezetőségnek s csoportnak nincs joga másoktól utasítást elfogadni és végrehajtani, mint ezen fórumoktól. Akik ezt mégis megteszik, már megtagadták a szolidaritást központi vezetőségükkel, megszegték a fegyelmet és nem a szövetség, hanem ezeknek az elemeknek a szolgálatában állanak.

A mai munkásmozgalmában nagyok sok a szélhámos és nem lehet megakadályozni őket egységromboló munkájukban. A központi vezetőségnek nem áll módjában az, hogy kikutassa és lehetlenné tegye őket, mert erre való orgaizációi nincsenek. Ezért a csoportvezetőségeknek kötelességük, ha olyan elemek felkeresik őket, akik nem tartoznak a szövetség vezetőségéhez és nincsen általuk való felhatalmazásuk, az ilyeneket elutasítsák. Nem szabad tőlük utasításokat elfogadniok, még kevésbbé azokat követniök, mert minden ilyen cselekedetükért egyedül ők viselik a felelősséget.

Kötelességünknek tartottuk szaktársainkat figyelmeztetni eme egységbontók romboló munkájára, aki hisz nekik és követi őket, viselje majd a felelősséget is.

Üveggyári munkások országos értekezlete

Az üveggyári munkások a vas- és fémmunkásszövetségbe való tömörülés mellett döntöttek

Az utolsó 2—3 év alatt Romániában az üveggyári vállalatok egyik a másik után alakultak. Az ott alkalmazott munkások helyzetével senki sem törődött. A munkáltatók kényük kedvük szerint bánhattak el velük, dacára, hogy e szakmában jó konjunktúra és munkás-kereslet van. A munkáltatók önkényeskedését igen megkönnyítette az a körülmény is, hogy a legtöbb gyárban külföldről hozatott szakmunkásokat alkalmaztak, akiknek a védelméről természetesen senki sem gondoskodott. Ők pedig, minthogy idegenek, nem ismerik az itteni körülményeket, nem is tudnak védekezni. A romániai illetőségű munkásokat pedig a külföldiek alkalmazásának rémével tartották sarkokban állandóan a gyáros urak. Az üveggyári munkások szervezetlensége jó talajt biztosított a kizsákmányolásra, hisz Romániában ez idő szerint mintegy 20—22 üveggyár van, amiből alig van 4—5 megszervezve. Így a gyárak munkásainak nem volt meg az egymás közötti kapcsolata, ami sokszor — sajnos, éppen azért, mert nem voltak tájékozva egyik vagy másik gyár viszonyairól — azt idézte elő, hogy akarattalanul is ártottak nagyon sokszor, még talán le is törték egymás mozgalmát. És addig, amíg a munkásság teljesen szervezetlen, addig a munkáltatók szervezete áll szemben a munkássággal. Ennek az állapotnak az üveggyári munkások országos értekezlete véget kíván vetni. Fontos határozatokat hoztak, me-

lyek nagy kihatással lesznek az e szakmában dolgozó munkások bér- és munkaviszonyaira. *Egyhangú határozattal mondotta ki az értekező, hogy a Vas- és Fémmunkás Szövetség keretében akar elhelyezkedni, mely szövetségben biztosítékot lát, hogy a szövetség helyes és céltudatos utirányával, tekintélyével és súlyával védelmet fog tudni nyújtani minden időben a hozzátartozó munkásrétegeknek.*

Határozatilag mondotta ki az értekező, hogy mozgalmat indít elsősorban a saját sorainak megszervezésére, mely munka elvégzésében a legmeszebbmenő erkölcsi és anyagi áldozat meghozatalától sem zárkózik el. A szervezési munka befejezése után nyomban hozzálat a szakmában lévő visszásság állapotok megszüntetéséhez, illetve a bér- és munkaviszonyok rendezéséhez. Természetesen addig is ott, ahol már van szervezet és mód kínálkozik, a munkásság ki fogja használni az időt és alkalmat, hogy helyzetén javítson.

Az értekező lefolyásáról a következőkben számolunk be: Az értekezőt 8 gyár, összesen 11 küldöttel képviseltette magát. Az értekezőtlen megjelent üveggyári munkásokat október hó 14-én, délután 2 órakor Muntean, központi titkár-szaktárs a szövetség nevében meleg szavakban üdvözli. Azután az értekező elnöknek Milbauer Leon és jegyzőnek Hoffmann Johan elvtársakat választotta meg. Milbauer elvtárs úgy a maga, mint jegyzőtársa

nevében köszöni a bizalmat, az értekezőt lelkes szavakban megnyitja. Ismerteti azon okokat, melyek szükségessé tették az országos értekezőt összehívását. Beszél azután az üveggyári munkások helyzetéről, példákat hoz fel a visszás állapotokról. Lehetőleg egyforma, szabályozott munkafeltételeket kell teremteni, amit csak úgy érhetünk el, ha kiépítjük szervezeteinket és a szolidaritás nagy eszméjét elhintjük és ápoljuk az üvegesmunkások körében.

Mirescu titkár-szaktárs, mint az értekező előadója, részletesen ismerteti a napirendi pontokat. A munkásságnak, mielőtt bármilyen lépésekre határozná el magát, első és legsürgősebb feladata, szervezetünk kiépítése. Minden lépés kárbaveszeit fáradtság, amíg nincs a munkásságnak egy védőbástyája. Ezért ajánlja, hogy az értekezőt elsősorban a szervezkedés miként való formájával foglalkozzon. Majd rátér a kollektív szerződés pontjainak az ismeretelésére és ajánlja, hogy az értekezőt dolgozzon ki egy memorandumot és egy bértáblázatot, ami majd irányítóul fog szolgálni az összes üveggyári munkások mozgalmainál.

Muntean szaktárs szintén a szervezkedésről beszél.

Michauer elvtárs a brazil üveggyári munkások irásbeli megbízását, illetve utasítását olvassa fel, mely szerint ragaszkodnak a vasmunkásszövetséghez, mert csak ebben látnak garanciát az érdekeik megvédésére. Önálló szövetségről még csak beszélni sem lehet, sőt elismeréssel tartoznak a vasmunkásszövetség vezetőségének, ha az üvegesmunkások érdekeit felkarolják.

Sztrájk történet

Szereplők: Korsós, Mezei, tagok

1. kép: Gyűlés a sztrájk elbűstjén

Korsós: Tehát, szaktársak, most már radikálisabb harci eszközökhöz kell nyulnunk, amit köznyelven úgy is mondhatnánk, hogy fűtülünk a békés megegyezésre. (Brávó!). Ki a bódékból és sztrájkolunk! A kapitalisták kizsákmányolásával egyszer már szembe kell helyeznünk az erőnket. Nem engedünk! Legyen késhegyig menő harc! ... (Taps). Ma már nem a régi időköt éljük.

Mezei: Szaktársak! Természetes, hogy valamit tennünk kell. De előbb minden békés eszközt ki kell meríteni. (Ezt már nagyon sokszor papolták nekünk!). Ne értsen félre senki. Én nem félek a sztrájkotól, de ehhez csak akkor járulok hozzá, hogyha tudom, hogy nincs más hátra. Lehet, hogy némelyek ezt gyávaságnak tekintik, mégis azt mondom, a sztrájk még mindig megmarad a számunkra... Fogadjatok meg tehát az én tanácsomat. (Fagyos csönd).

2. kép: Másnap reggel a gyárban

Korsós: Főnök ur, a tegnapi gyűlés elhatározta a sztrájkot. Még ha angyalok szónokoltak volna a gyűlésen, ezt elkerülni akkor sem lehetett volna. A tánc megkezdődött, én megyek. Szigorúan megparancsolták, hogy a sztrájk tanyán jelentkezni kell. Kijelentem, hogy erről nem tehetek, mindezt a szervezet csinálja. Sajnálom, de ezen igazán

nem segíthetek.

Mezei: Igen, még be kell jelentenem, hogy a tegnapi gyűlésen kimondtuk a sztrájkot. Azonban természetesen hajlandók vagyunk tárgyalni és ebben a tekintetben mindenkor készségesen állunk rendelkezésre. Ezért jó volna, ha a gyáros ur olyan irányban érvenyesítené közreműködését a munkáltatók vezetőségénél, hogy ez mielőbb megtörténjen.

3. kép: A sztrájk első napján

Korsós: No, az igazgatónak alaposan megmondtam... Azt mondtam neki, hogy most lesz alkalma megismerkedni a munkások akaratával... Forradalmi időknek kell bekövetkezniök... Egészen kicsi lett a gyárosom, annyira meglapult a szavaim hatása alatt. (Derűltég és éljenzés). Én azt mondom, hogy most van a legjobb alkalom arra, hogy vérszopóinkkal végre végezzünk... Gazember az, aki másképpen gondolkodik.

Mezei: Szaktársak! A gyárosomnak természetesen megmondtam, hogy tárgyalni készek vagyunk. (Nem tartozik magára! Üljön le!). Nekünk az az érdekünk, hogy a harc minél előbb befejeződjék. Ezért jónak láttam, hogy ne égezzük föl az összes hidakat mögöttünk... Egyebként azt hallottam, hogy a munkáltatók rövid időn belül javaslatot terjesztenek elő. (Elutasítani!).

4. kép: A sztrájk harmadik napján

Korsós: Arra a 30 százalékra, amit a munkáltatók fölajánlottak, — köhögök. Ez

az ajánlat egyáltalán nem alkalmas arra, hogy szóba álljunk velük. Nem lehet szó arról, hogy a munkát újra megkezdjük 100 százalékos javításon alul. (Nagyon helyes!). Ostobaság ilyen csekély összeget ajánlani. Aki a munkáltatók javaslatát támogatja, az áruló, a munkáltató rabszolgája, közönséges... (Főlkialtások: Gonosztevő!) Úgy van, gonosztevő! Nekünk kell ezután a föltételeket diktálni. (Nagy taps és éljenzés).

Mezei: Tehát a munkáltatók 30 százalékos javítást ajánlanak föl. Nekem az a véleményem, hogy a javaslatot nem kellene kerekén visszautasítani, hanem ezen az alapon lépjen a tárgyalóbizottság a munkáltatókkal érintkezésbe. (No, akkor el vagyunk veszve!). A közös megegyezés mégis csak jobb, mint a harc kihuzása, ami valamenynyitunktól áldozatokat követel.

5. kép: Az első hét végén

Korsós: Szaktársak! Azzal a pár száz lejes sztrájksegéllyel mi nem sokra megyünk. Mi az? Még harmadrészt sem teszi ki a heti keresetnek. Hiszen ez tisztára örület! A szervezetben ülnek a pénzen. Indítványozom, hogy a segélyeket duplájára emeljék föl, a semmivel nem lehet eredményeket elérni. (Helyeslés). Ezzel a segéllyel csak nem fogunk sztrájkolni?!

Mezei: A harc mellett döntöttünk, tehát áldozatot is kell hoznunk. A segély persze jóval kevesebb, mint a heti keresetünk, de

Burger Ernest, Tomești. Ismerteti a tomesții üvegyári munkások helyzetét és szervezkedésre hívja fel a többi üvegyári munkásokat. Ők már szervezve vannak a vas- és fémmunkásszövetségben. Egyben ajánlja a többi üvegyári munkásoknak is a szövetségben való tömörülést.

Somodi elvtárs, Pădurea Neagră. Az ottani üvegyári munkások helyzetét ismerteti. Megbízói nevében csatlakozik a vasasszövetséghez és kéri, hogy legyenek segítségükre szervezetük minél előbb való megalakításában.

Worák F., Brașov. Szerinte egy későbbi időben kell újra összehívni egy értekezletet és az határozzon, mert itt csak 8 gyár van képviselve. Különben ő önálló szövetségnek a híve.

Dapos Károly, București. Önálló szövetségről nem is beszélhetünk, ehhez kevesen és gyengék vagyunk, nekünk egy támaszra van szükségünk, a vas- és fémmunkásszövetségben pedig kielégítő támaszt és védelmet találunk. Arra nincsen időnk, hogy majd hónapok múlva ismét értekezletet hívjunk össze, amelyen kétség, hogy többen fogunk-e megjelenni. Minden elmulasztott napért kár és bünt követünk el munkástársainkkal szemben, ha szervezeteink kiépítését elhanyagoljuk.

Hoffmann és Schiller elvtársak (Turda) szólnak fel, mint testvérek akarnak együtt dolgozni a szervezett vasmunkásokkal.

Milbauer elnök-elvtárs titkos szavazást rendel el, melynek eredménye: kimondja a vasmunkásszövetségben való tömörülést.

Azután az értekezlet a kollektív-szerződés és az árszabály kidolgozá-

sára tért át, amit a határozat szerint a vezetőség az összes gyárak munkásainak 1—1 példányban fog megküldeni.

A kollektív-szerződés és az árszabály letárgyalása után az értekezlet ismét a szervezés kérdésére tért át. A küldöttek komoly és körültekintő hozzászólásai után az értekezlet a következő határozatot hozta:

Az üvegyári munkásoknak az 1923. év október hó 16 án tartott értekezletén mint küldöttek, a következő határozatokat hoztuk:

1. Megbizzuk a központot az október 14., 15. és 16-án tartott értekezleten hozott összes határozatok végrehajtásáért.

Az összes gyárak kötelezettenek, hogy semmiféle mozgalmat a központ megkérdezése és hozzájárulása nélkül nem kezdhetnek. Kizárólag a központnak van joga arról határozni, hogy a mozgalom megkezdhető-e vagy sem.

2. Határozatunk alapján a szövetség egy titkárt alkalmaz kizárólag az üvegyári munkások ügyei intézésére és megszervezésére, akinek alkalmazása 6 hónapra biztosított. Ezen titkár fizetése külön járulékból lesz fedezve, amit minden üvegyári munkás fizet és pedig: I. oszt. 4 lei, II. oszt. 3 50 lei, III. oszt. 3 lei hetijárulékot a szövetségi rendes járulékon kívül.

3. A szövetség küldeni fog minden üvegyári munkásnak az értekezleten kidolgozott kollektív-szerződés tervezetéből és árszabályból egy egy példányt.

Hoffmann János, üvegyár Turda.

Dapos Károly, üvegyár „Titan“ București.

Milbauer Leon, üvegyár Brazi.

Somodi Murkó, üvegyár Pădurea-Neagră.

Burcsek Anton, üvegyár Avrika-Frec.

Worák F., üvegyár Brașov.

Burger Ernst, üvegyár Tomești.

Röbel Antal, üvegyár Poiana-Codrului.

A különböző napirendi pontok letárgyalása után Milbauer elnök-elvtárs lelkes szavak kíséretében az értekezlet bezárta.

Ébred az ókirályságbeli munkás-ság is! A bukaresti vegyipari munkások október 11-én taggyűlést tartottak, melyen foglalkoztak az országos szakszervezeti kongresszus határozatával és a legteljesebb bizalmukról biztosították az újonnan választott szaktanácsot, valamint a szövetséget. A taggyűlés egy határozatot hozott, amely élénk fényt vet ezen csoportunk tagjai fejlett szakszervezeti öntudatára. A határozat a következő: „A vegyipari munkások csoportjának tagjai az október 11-én tartott taggyűlésen foglalkoztak a romániai szakszervezetek súlyos helyzetével, amely súlyos helyzet a legteljesebb összetartást kíván a világ összes munkásaival. A taggyűlés megállapítja, hogy a szakszervezettől teljesen idegen személyek, a cluji szakszervezeti kongresszus megkerülésével, külön szövetet és szervezetet akarnának csinálni az egységes szakszervezet legnagyobb veszélyére. A taggyűlés felhatalmazza a vezetőséget, hogy a szélsőségeseknek ezen szakszervezetellenes bűnét a legnagyobbkörű nyilvánosságra hozza.“ A taggyűlés megbízásából: A vezetőség.

gondoljunk csak arra, hogy még kevesebb kell beérnie a sok munkanélkülnek. A cél érdekében bizony a fogakat össze kell szorítani. Nem szabad a sztrájkpénztárt egyszerűen kiüríteni. Számítani kell rá, hogy a harc néhány hétig tart. Világos, hogy áldozatokot kell hoznunk. Hiszen a sztrájk lényege az, hogy áldozatot hozunk jobb munkafeltételek kivívásáért.

6. kép: A nyolcadik napon

Korsós: Hogy is áll a dolog? A gyárosom 45 százalékos javítást ajánlott föl, ha azonnal munkába állok. Hiszen ez egészen szép. Többet úgy sem tudunk kivívni, akármeddig sztrájkolunk és a becses nőm kereplője sem nyugszik már. Azt gondolom, megmutattuk, hogy nekünk is van szavunk. Most azonban már leszerelhetünk. 45 százalék nem megveendő összeg. (Ez megbolondult). Ki bolondult meg? Te vagy bolond! Mindannyian bolondok vagytok, ha tovább is sztrájkoltok. (Ellentmondások).

Mezei: A 45 százalékos javítás, amelyet néhány gyáros följánlott, ebben a formában nem fogadható el. Mi a vasmunkások összességének akarunk eredményeket elérni, nem pedig Korsós és társainak. (Helyeslés). Most itt arról van szó, hogy mindnyájan egyéért, egy mindnyájáért! Az erőpróba csak most kezdődik. Gyáva az, aki sorainkat megbontja. A harcból csak úgy kerülhetünk ki győzelmesen, ha egységesek maradunk.

7. kép: Közbeeső jelenet

Korsós „találkozik“ a gyárossal: Igen, csak azt akarom mondani, hogy szárazra beszélhetem a torkomat, mégsem hagyják abba a sztrájkot. De ha ők nem akarnak, bizony nem kötöm továbbra is az én sorsomat az övékéhez. Tehát holnap reggel megkezdem a munkát. Nem bolondultam meg, hogy azért a pár száz lejért továbbra is sztrájkoljak. Föláldoztam magam azokért a betyárokért, hogy azután jól röhögjenek a markukba? Elkölteni én is tudom a pénzeimet. Holnap reggel kezdek. A szervezetet pedig tiszteltetem...

Mezeit fölkeresi a gyáros. Nem tehetem... Mindannyian harcba állunk és senkinek sem szabad magát ebből kivonnia. Tessék gondoskodni arról, hogy az ön javaslatát a munkáltatók hivatalosan is magukévá tegyék, akkor holnap már vége lehet a harcnak. Semmit sem akarok magamért. Hiszen éppen az a célja a szervezkedésünknek, hogy nem egyeseknek, hanem az összességnek hozunk eredményeket. Reám nem számíthat.

8. kép: A tizedik napon

Korsós tegnap ismét munkába lépett, a szervezetből pedig kilépett. Felesége cifra káromkodások kíséretében még három napra járó sztrájksegélyt követelt: „Ti izgatótok föl a férjemet. Ő nem akart sztrájkolni. Ti szervezett banditák! A munkások baniából éltek. Soha többé egyetlen banit sem kaptok

a férjemtől“.

Mezei: Csak még néhány napról lehet szó. De erre az időre is össze kell tartanunk. (Helyeslés). Amíg a célunkat el nem értük, addig mint egy embernek kell itt állnunk. Én szerettem volna a harcot elhárítani, de ha már benne vagyunk, végig kell azt küzdenünk becsülettel. (Brávó!): A szolidaritás és a kollégialitás nemes eszméjéhez hiven cselekedjünk.

Befejezés

Korsós asztaltársaságot alapított, ahol minden szerdán és szombaton nagyban folyik az „ültizás“. Közben persze hasonszőrű barátaival kirohanásokat intéz a szakszervezet vezetői ellen, akik szerinte éppen olyan „link pasasok“, mint a szociáldemokrata párt vezetői. Ezeknek fogalmuk sincs arról, miként kell a munkásokat a kapitalizmus járma alól felszabadítani és mindenben csak a saját érdeküket nézik.

A sztrájkolókat összetartásuk révén 50 százalékos javítást vívtak ki. Mezei és a szervezet többi régi harcosai, úgy mint azelőtt, most is teljes ambícióval végzik az aprólékos szervezeti munkát. Beszedik a tagsági járulékokat, agítálnak, terjesztik szaklapjukat, miáltal Korsósék a korcsmában „ulti“-t kiabálnak és a munkások árulónak bélyegzik azokat, akik az általánosság érdekében fáradoznak.

Egyik külföldi szaklap (Solidaritát) nyomán: (Szerk.)

Felhívás

szövetségünk összes csoportjaihoz és szövetségünk összes tagjaihoz!

Több helyről kapjuk az értesítést, hogy Berger, Köblös, Schon és még több hasonszórú ismert alakok titokban felkeresik a vasas csoportok vezetősegeit és bizalmas utasításokat adnak, hogy a szövetséggel csak látszólag, levelezés útján tartsák fenn az érintkezést, de az elszámolást ne küldjék be az általuk, vagy a kommunista párt által adandó további utasításig.

A szakszervezeti kongresszus határozata szerint szövetségünk független minden politikai párttól (lásd a múlt számú szaklapunkat), utasításokat nem fogadhat el sem egyik, sem másik politikai párttól, sem pedig a fent jelzett felelőtlen egyénektől.

Ugyancsak utasításokat adtak arra nézve, hogy ha valamelyik csoportnak az el nem számolás következtében a tagsági bélyeg kifogy, ugy csak egyszerű „fizetett” bélyegzővel nyugtazzák a befizetett heteket.

Szövetségünk tagjainak figyelmét a következőkre hívjuk fel:

Kísérjék figyelemmel és ellenőrizték, hogy a vezetőség beküldte-e az elszámolást. Mert azon csoportok tagjait, ahonnan az elszámolást nem küldik rendszeresen be, a szövetség semmiféle anyagi támogatásban nem részesíti. Továbbá azon befizetett heteket, amelyek nem szövetségi bélyeggel, hanem csak a fent jelzett „fizetett” bélyegzővel vannak ellátva, a szövetség el nem ismeri és mint hátralékos tagokat, törli a szövetség tagjai sorából.

A csoportvezetősegeket figyelmeztetjük, hogy az ilyen tagkönyvekre sem utas, sem más segílyt ne fizessenek ki, mert az ilyen nyugtákat a központ el nem ismerheti.

E felhívásunk kibocsátásával egyidőben értesítettük a külföldi szövetségeket is, hogy az ilyen bélyeghiánnyal jelentkező tagokat fenti okoknál fogva ne ismerjék el.

A központi vezetőség

Kik az egységbontók?

Az aradi csoportot szét akarták rombolni

Az aradi csoportunkat már hosszú idő óta terror alatt tartotta egy pár lelketlen, pénzért mindenre kapható analfabéta társaság. Szövetségünk vezetősege még 1922-ben, az aradi Astragyári mozgalom idején megállapította, hogy az ott lejátszódó események megfizetett, éretlen tacsók és ügynökök lelketlen munkája, kik nem számolva a munkásság gazdasági helyzetével, nem számolva a bekövetkezendő tragikus következményekkel, meggondolatlan mozgalomba kergették a munkásságot anélkül, hogy a központnak a véleményét meghallgatták volna, de egyáltalán be sem jelentették.

Miután pedig sikerült a munkásságot beugratniok, a kibontakozás útját nem keresték, sőt ellenkezőleg, a hatóságok előtt a gyáva kutyák, hogy a felelősséget elhárítsák magukról, több ízben egyezséget kötöttek, azután titokban, éjnek idején a munkásságot a munka megtagadására biztatták. Hogy mennyire az aradi tömegektől és a tömegek céljaitól távol álló egyének irányították a mozgalmat, álljon itt a következő eset:

Köblös Elek abban az időben azt mondotta Aradon egy bizalmas körben: „Elvtársak! Ha már mindenem meg-egyeztek és nincs más ügy, akkor ba-

bot kell követelni!”. (Ezt Müller Kálmán, volt szaktanácsi titkár állítja). Hol marad még a többi kisebb-nagyobb Schon-féle koca-ügynökök aljasságai, akik három irányban is tettek szolgálatot: Horthyinak, Moszkvának, a legnagyobb szolgálatot pedig a gyár igazgatóságának?! Ez utóbbinak militarizált és akkordban dolgozó, éhes proletársereget szállítottak. (A két előbbtől csak a pénzt vágják zsebre). Ez a díszes társaság azután, hogy a tömegek figyelmét eltereljék hitványságukról, a központot okolták és akarták felelőssé tenni. Az aradi csoport taglétszámát 2000-ról 400-ra züllesztették le. A központi vezetőség által leküldött titkár-szaktárs közreműködésével ezt a taglétszámot az akkori vezetőség rövid időn belül 880-ra emelte fel. Ekkor ismét előbujtak rejtekhelyükről a Schon-féle koca-ügynökök és egy „nagy tehetségű” Baga nevű egyént ültettek oda titkárnak, akinek közel egy évi működési ideje alatt 4-el, mond négyvel emelkedett a taglétszám.

Mindezeket nem akartuk lapunk hasábjain megírni, nem akartuk szégyen-foltot a vasmunkásmozgalom történetének megörökíteni. Azt hittük, hogy önmaguktól el fognak tűnni az aradi vasmunkások e kártékony férgei, de

sajnos, csálódtunk.

Most azonban, hogy ismét Aradon kell foglalkoznunk, szükségét látjuk nyilvánítani az Aradon lefolyó eseményekre. Mert amilyen lelketlen becsapták és félrevezették az aradi munkásságot a múltban, éppen olyan lelketlen módon akarták most szétrombolni az egység cégére alatt az aradi vasmunkás helyicsoportot. Amint tudjuk, az országos kongresszuson szövetségünk 13.000 tagja képviselte magát, ebből 9500 a szakszervezeti nemzetionáléhoz való csatlakozás mellett szavazott, így természetes, hogy a többségnek a többség határozatának kell vetnie magát. A kongresszus után az aradi csoport vezetősege a kommunista párt utasítására taggyűlést hívott egybe, ahol a 884 tagnak csak egy igen jelentéktelen töredéke jelent meg. Itt a vezetőség a legféltelenebb módon szalmazta és árulással vádolta meg a központi vezetőséget, mialatt a tagok komolyabb része a Baga mosdatól szájától megundorodva, elhagyta a gyűlés színhelyét s azután a vezetőség javaslatára az „egység” címe alatt kimondták a vasmunkásszövetségtől való elszakadást. Minthogy a csoport vezetősege és titkára az ország szervező vasmunkássága egységének a szétrombolására tett javaslatot (éppen az általuk annyit hangoztatott „egység” cím alatt), amely ténykedésükkel súlyosra vétettek a szövetség és annak tagjai érdekei ellen. Ezért Muntean titkár szaktárs a központi vezetőség felhatalmazása alapján a csoport vezetősege és titkárát felfüggesztette és felszólította, hogy a vezetést adja át egy, a tagok érdekeit lelkiismeretesebben képviselő vezetőségnek. Azonban a komoly munkásmozgalommal hazárdjátékokat űző vezetőség erre nem volt hajlandó, hanem másnap 6 oldalas beadványt nyújtotta be a járásbirósághoz, valamint a munkaügyi inspektorhoz, melyben könyörögni kéri a szövetségtől való elszakadást tudomásul vételét. Indokok: „Mert mi csak a Trancu Jasi féle törvény alapján akarunk működni, mi nem akarunk politizálni, mi nem tartozunk olyan emberek közé. A szövetség politizál, meg az csatlakozott a nemzetközi szövetséghez, az pedig veszélyezteti a szakszervezeteinket és az állam érdekeivel szembe ellenkezik stb., stb.”.

Igy irnak a „hős forradalmárok” denunciólják a szövetséget, ők szaladnak először a hatóságokhoz. Most jön azonban csak a csattanója, miután a szövetségnek fennhangon azt írják: „Kilépünk a szövetségből, mert a szövetség letért az osztályharcról”.

Gyáva kutya módjára megjuhászkoznak hazudnak felfelé és kidüllesztett mellükkel ugyancsak hazudnak a munkásságnak is.

A csoport a kivállás bejelentése után természetesen már nem működhetett szövetség alapszabályaival. Így a cso-

portot a központi vezetőség feloszlátott-nak tekintette és most már a központi titkárság fordult a bírósághoz, a csoport feloszlátását bejelentette, az alapszabályok értelmében a csoport vagyonát átvette és nyomban gondoskodott az új csoport megalakításáról.

Ez történt Aradon. De ez a diszes társaság nemcsak az aradi csoportot akarta szétzülleszteni, hanem kezeink között van a Baga aláírásával ellátott körlevél, amelyben hasonló eljárásra hívja fel a többi vasmunkáscsoportokat is. *Tehát, kik az egységbontók?* Jellemző a híres társaság gazdálkodására, hogy az átvételkor már egy árva bani pénzük sem volt, hanem adósság, az már volt. Érdekes, hogy éppen azok voltak a vezetőségben is nagyrészt, akik 1921-ben a kolozsvári csoportnak közel 100.000 lei (egyszázezer lei) vagyonát elherdálták.

A központi vezetőség az aradi öntudatos és becsületes szaktársakkal megalakította az új csoportot, ahová a 15—20 egységbontó ügynököt nem fogadják be s így most biztosítva van az aradi szaktársaink szervezetének a nyugodt menete és keservesen megszerzett vagyona. Végre most már lesz az aradi szaktársainknak egy szervezete, amely nem a handa-bandázó ügynökök színtere, hanem a munkásság érdekeit védő, komoly, osztályharcos szervezet lesz. Tudjuk, hogy az a pár ember a piszkolódások és hazugságok özönét fogják reánk zudítani, de ez nem fog minket a becsületes munkánkban megakadályozni, nem fogjuk megengedni a megfizetett ügynököknek, hogy szövetségünk egyetlen csoportját is szétzüllesszék, egységes szövetségünket megbontsák. Ezen törekvésüket szövetségünk öntudatos tagjaival közösen megfogjuk akadályozni.

Aradi szaktársaink pedig felemelt fővel haladhatnak a megkezdett úton. Ha kitartanak a közös ügy érdekében, ha önzetlenül fognak működni, a közel jövő igazolni fogja, hogy helyesen cselekedtek akkor, amikor szakítottak a demagóg, a tehetségtelen, az élősdie és egységbontó társasággal.

Az összes csoportvezetőségek figyelmébe!

Ismételten tapasztaljuk, hogy az utazó, illetve tartózkodási helyét változtató tagok ki- és bejelentése nem mindig történik meg. Figyelmeztetjük a helyi csoportok vezetőseit, valamint a tagokat, hogy a tagsági könyvben az e célra szolgáló rovatban a ki- és bejelentéseket minden esetben eszközöljék, mert különben azon tagoknak, kiknek tagsági könyve kijelentve nincs, az ügykezelési szabályzat idevonatkozó pontja értelmében utassegélyt kiutalni nem szabad.

Müller Róbert

Mi szocialisták, akik a tudományos világnézet *anyagelv* (materialista) alapján állunk, nemcsak az embernek társadalmi viszonyát nézzük más szempontból, mint a polgári világnézet, hanem magát az egész emberi életet is. Mint-hogy nem hiszünk a klerikalizmus által tanított és terjesztett istenség fogalmában, így az ember életének gonosz mostohaságát sem tulajdonítjuk egy tulvilági hatalom büntetésének, hanem a gonosz és rossz társadalmi rendszernek, melyet emberek alkottak embertársaik kizsákmányolására.

De a *halált* sem tekintjük a kétségbeesésnek azzal a vigasztalanságával, mint a polgári ideológia, dacára annak, hogy a halál utáni „új életben” sem hiszünk, mert tudjuk, hogy a halál is az emberi élet természetes folyománya.

És mégis, amikor hírül adjuk szaktársainknak Müller Róbert halálát, megdöbbenve állunk még és egy mély, mély fájdalom vonaglik át érzelmeinken a bennünket ért sulyos csapás miatt. Mert Müller szaktársunk halála nem egyes embereket érint, hanem egész munkásmozgalmunk sulyos veszteségét jelenti, különösen ma, mikor a vidéki mozgalomban annyira kevés a vezetéshez hivatottsággal rendelkező szaktárs.

Müller elvtársunk elhalálozása azért is tragikus, mert életkorának legjavában — 41 éves korában — dőlt ki harcoss táborunk éléről, akkor, amikor tetterjénél, nagy látkörénél, a mindenkori helyzetek világos felismerésénél fogva, még sok, sok évtizedeken át felbecsülhetetlen szolgálatokat tehetett volna az egész romániai munkásmozgalomnak.

A vasasmozgalomnak egyik megingathatatlan alappillére volt, aki igen tevékeny részt vett szövetségünk megalakulásánál s egyike volt azon keveseknek, aki áldozatkész munkával segítette elő szövetségünk hatalmassá fejlesztését. Ezért a buzgó és önzetlen munkáért az egész vasasmunkásság osztatlan elismeréssel adózott neki, amit azzal is kifejezésre juttatott, hogy a szövetség ellenőrző-bizottságának elnökévé választotta.

Az egész vasmunkásságot érintő és átfogó érdekekért való eredményes tevékenysége mellett azonban, mint a kaláni csoport elnöke is megbecsülhetetlen szolgálatokat tett az ottani szaktársaknak. Bár ott is voltak — mint ahogy mindenütt akadnak — akik önző célokból igen sok akadályokat gördítettek működése elé, dacára annak, el nem kedvetlenül harcolt szaktársai érdekeiért és hogy a kaláni munkásság helyzete sokkal jobb, mint amilyen azelőtt volt, abban oroszlánrésze volt Müller szaktársunknak.

Müller szaktársunk október hó 7-én halt meg néhány hónapi sulyos beteg-

ség után. Bár sulyos és fájdalmas betegség kinozta, mégis, még halála előtt egy órával is, a csoport ügyeivel foglalkozott és szaktársaival tárgyalt, bár már nem is tudott beszélni és csak jelekkel értekezhetett velük.

Temetése okt. 9-én délután volt, egész Kalán igen nagy részvéte mellett. A dalárda és a zenekar is jelenlétével juttatta kifejezésre szeretetét és megbecsülését az elhunyt szaktárs iránt. Szövetségünk képviselőjében a temetésen résztvett Hoffer szaktársunk, aki a sírnál nagy beszédet mondott és koporsójára pedig egy piros szegfűből készített hatalmas koszorút helyezett. Müller szaktársunk halálával öreg édesanyja, felesége és két gyermeke maradt vissza a legnagyobb inségben.

Müller szaktársunk igazi szocialista volt, aki megtette kötelességét. Örizzük meg kegyelettel emlékét!

A kolozsvári vasas-csoport jubileuma

A szocialista osztályharcban is vannak pillanatok, amikor a múlt és jövő határkövénel meg kell állanunk, hogy összegezve a múltat, belőle elkészíthessük a mérleget a jövőre nézve. Egy ilyen pillanat adódott e hó 20-án a kolozsvári vasmunkás-csoport részére, amely ezen a napon ünnepelte meg fennállásának 25 éves jubileumát.

Még az emberi életben is a negyedszázad betöltése azt jelenti, hogy vége minden határozatlanságnak, ifjú bohém-ságnak, meggondolatlanságnak és kezdetét kell vegye a komoly megállapodottság és felkészültség a jövőbeni küzdelemre. A társadalmi életben is hasonló a helyzet. Itt is először a kezdetleges idők, a kísérletezések, a tétovázások, a csalatkozások, remények és reménytelenségek érzésviharában ingadoznak, tapogatódzásokban merülnek ki. Különösen a nagy küzdelmek idejében, amikor kis győzelmek és nagy vereségek éppen az ilyen érzelmi motívumok kifejlődésére alkalmasak.

Az idők haladásával azonban jön a megállapodottság. Minden kérdésnél az eshetőségek előre való rideg kiszámítása és ezzel együtt az a korszak is, amikor a vereségek már nem csüggesztenek el, a győzelmek nem tesznek elbizakodottá, mert van egy határozott cél és irány, amely felé haladva természetesen látjuk és ismerjük el a küzdelmek eredményeinek változásait.

A kolozsvári vasas-csoport is átmélt ezen a tüzkereztségen, hiszen a mozgalomnak 25 éves fennállása ugyanannyi évek megújuló harcát és szenvedéseit jelenti, küzdelem az emberi jogokért és a kenyérért és harcot az ellen a kapitalista társadalmi rendszer ellen, amely a munkásság minden jofosztottságának, nyomoruságának egyetlen bűnöse. Már maga az a tény, hogy

a csoport 25 éven át dacolni tudott a kapitalizmus egész erő és erőszak uralmával, mutatja azt, hogy a csoportot alkotó tagok tudatában vannak történelmi hivatásuknak és annak reájuk eső részét becsülettel, kitartással, áldozatkészséggel fogják elvégezni.

Az újabb 25 év felé több bizalommal, több reménnyel tekinthet, mert ha az előtte álló munka nehezebb is, de az akarat is öntudatosabb, az erő is acélosabb, az eszközök is tervszerűbbek s ez a három okosan felhasználva, jelenti a végső győzelmet.

A magasztos ünnepély lefolyása a következő volt:

A Redout nagytermét zsufolásig megtöltötte a szaktársak és érdeklődők imponáló sokasága, amikor este 7 órakor a diszközgyűlés kezdetét vette. Az „Egység“ dalárda gyönyörű énekével kezdődött a diszközgyűlés, amelynek elhangzása után *Russ Simon* szaktárs román nyelven igen tartalmas beszédben mutatott rá az ünnep jelentőségére és a gyűlést megnyitotta. Utána *Pirovszki Károly* szaktárs magyar nyelven méltatta az ünnep jelentőségét, egyben javasolta, hogy a közgyűlés válassza meg diszelnököknek a csoport azon legrégebb négy tagját, akik 20 esztendő óta fáradhatatlanul harcolnak a vas-munkások és az egész proletáriátus érdekeiért. A közgyűlés egyhangulag elfogadja a javaslatot. Amikor a négy szaktárs, *Musitz József*, *Horváth Lajos*, *Rosenberg Samu*, *Csap Károly* elfoglalják az elnöki széket, a diszközgyűlés lelkes és hosszantartó tapviharral üdvözlí és fejezi ki szeretetét a veterán harcosok iránt. *Musitz* szaktárs szép beszédben, megható hangon köszönte meg a szeretet e megnyilvánulását és tartalmas beszédben emlékezett meg a nehéz küzdelmekről, melyeket folytatniok kellett és felszólította a szaktársakat, hogy ők is ugyanolyan meggyőződéssel harcoljanak a szocialista eszméért, amint azt ők tették husz éven át és tenni fogják ezután is.

Ezután az üdvözlések következtek. A vasas szövetség nevében *Bartalis* szaktárs, központi titkár mondott üdvözlő beszédet, melyben vázolta a múlt és jelen küzdelmeit és a jövőre nézve utmutatást adott. Ezután az országos szaktanács nevében *Hoffer* szaktárs üdvözlölte a közgyűlést, a legutóbb lezajlott kongresszussal foglalkozva és ezzel kapcsolatban a munkásság kötelességeiről a kongresszus határozatai értelmében. Üdvözlő beszédet mondtak még: *Fekete* elvtárs az építőmunkások, *Pop* elvtárs a nyomdászok és a párt, *Streján* elvtárs a bányamunkások, *Lenkei* elvtárs a szabómunkások, *Strosz* elvtárs a könyvkötőmunkások nevében.

Ismét a dalárda éneke következett, mely után *Bruder* szaktárs mondta el az ünnepi beszédet. Rámutatott a 25 év előtti nehézségekre, amelyekkel elődeink-

nek küzdeniök kellett, míg a csoportot megalakíthatták. Rövid vázlatokban felölelte a csoport egész 25 éves történetét, amely a legnagyobb biztatás a jövőre nézve. Utána a dalárda éneke következett, majd *Hoffer* elvtárs szavalt el ez alkalomra írt költeményét. Az elnökök zárószavai és a dalárda éneke után a gyönyörű és felejthetetlen ünnepség véget ért. Ezt reggelig tartó táncmulatság követte.

A fejlődés törvénye

Valamint a természetben, úgy az emberiség körében is könnyen felismerhető a fejlődés törvénye, amely azt mondja: *Semmi sem változhatatlan, semmi sem örökkévaló és minden a folytonos változásoknak van alárendelve.*

Herakleitos görög filozófus volt az első, aki a fejlődés törvényét megállapította, mondván: „Minden folyik.“ Ő a fejlődés törvényét egy folyóval hasonlította össze, amelynek vize forrásától a tengerig, hol minden akadályt elsőpörve, vadul rohan, hol pedig lassan hőmpölyögve, halad át a sík területen. A folyó hullámai, amelyek a hegyről a völgy felé igyekeznek, sohasem fognak visszafelé fordulni, hogy ismét a hegyre följussanak. Ugyanúgy semmi sem tér vissza, ami elmúlt és mint a folyó vize a tengerben, éppen úgy elvesznek az elmúlt dolgok is a feledés mérhetetlen tengerében.

Minden élőlény a fejlődés törvényének van alávetve. Az alma magjából termőfa fejlődik, amely, ha bizonyos kort elért, a szű áldozatává lesz, míg végre teljesen elkorhadtan — a legcsekélyebb szél érintésére — kidől helyéből. Ugyanezt figyelhetjük meg az állatnál is, amely kikelve a tojásból, tovább fejlődik, végre pedig elpusztul.

A fejlődésnek azt a módját, amelyen az ember az élet folyamán átmegy, mindenki önönmagán figyelheti meg a legjobban. Az ember napról-napra változik, anélkül, hogy ezt észrevenné. Ha azonban időről-időre mélyebben vizsgálódva tekint vissza a mögötte maradt életuttra, úgy rögtön észreveheti, hogy testileg, szellemileg és lelkileg mennyire megváltozott. Az ember teste mindig erősebb lesz, addig fejlődik, amíg egy bizonyos pontot el nem ér, amelyen túl azután az elöregedés folyamata veszi kezdetét. A szellemi élet ugyanilyen változásoknak van alávetve. A teljesen érett ember nevetve gondol vissza az ifjúsággal járó és általa is elkövetett gyermekcsinyekre, kalandokra, míg a magas kort elért ember lelkileg ismét az ifjúkori világban képzei magát és vágyakozással gondol vissza az előtte álmoként és fantáziaként élő eseményekre. A fejlődés törvényének parancsa szerint tehát állandó a körforgás a születés, az élet, az elöregedés és végre

az elmulás körül, ami alól egyetlen ember sem vonhatja ki magát.

Az emberekben nagy mértékben az az akarat és törekvés, hogy az helyzet, amelynek közepette jól ér magukat, állandósuljon. Örökké fiatal egészségesek, erősek szeretnének maradni és ez okból lázasan kutatnak örökifjúság forrása után. Ez a fáradás azonban nem jár eredménnyel, mert az elöregedés egyre közeledik, míg végre a halál kaszája vágja irgalmat nem ismerő módon az élet fonálát. Teljesen hiábavaló az az igyekezet is, amellyel a reakciósök a munkáik kívánják visszavarázsolni és amellyel a természet megváltozhatatlan törvénye fölé a saját énjüket akarják helyezni. Örökéletűvé akarják tenni a vallás a morál alapján nyugvó berendezkedést, mert ebben látják az ember együttélésének egyetlen lehetőségét. ez irányú küzdelem szintén céljátéve tett, mert a vallásról és a moráltáplált fölfogás is változó, az örökigazságok megdőlnék és helyükbe új igazságok kerülnek. A reakciósök a nekik tetsző gazdasági berendezkedést is örökéletűvé akarják tenni kapitalizmust pedig az isteni világra követelményének tartják. Ez az élet sem mehet teljesebbé, mert a gazdasági élet csak úgy, mint minden más szintén folytonos változásoknak van kitéve. A fejlődés következtében a kapitalizmus el fog tűnni, hogy helyére adjon a szocializmusnak, éppen úgy mint ahogy a rabszolga-rendszer helyére a feudalizmus, ennek helyébe pedig a kapitalizmus került.

Az emberi együttélés formái is folytonosan változnak. Az egyéni élet helyébe a faluközösség, a városi és állami gazdálkodás került, amiből azután az a rendszer fejlődött, amely a mai világgazdaság nyugszik. Az emberek jogi életében szintén találhatók lényeges változást. A rabszolga-rendszer megszűnt és ezt követte a közkori feudális jogainak megszűnése, amelynek helyébe a kapitalizmus modern kizsákmányolási joga lépett, amely már szintén jelentékeny változásnak néz elébe. Nem kevésbé vonatkozik ez a morálra is. Az emberek között sokan azt hiszik, hogy a morál isteni eredetű és ez okból megváltozhatatlan, aminek azonban a tapasztalat és a történelem éppen az ellenkezőjét bizonyítja. Az ókorban a legközvetlenebb ellenség legyilkolása morális cselekedet volt. Később a morál már csak követelte, hogy a legyőzöttekkel szemben kiméletesen kell bánni, végre pedig az a morális tanítás kerekedett fel, hogy a legyőzötteknek meg kell bocsátani.

A fentebb felsoroltakból látható, hogy a fejlődés törvénye szerint semmi sem örökkévaló, semmi s

ltozhatatlan és minden a folytonos ltozásnak van alárendelve. Mindből azonban nem szabad arra vetkeltetni, hogy a fejlődés a munkáját akkor is jól fogja elvégezni, abban az emberek nem lesznek gitségére. Emberi beavatkozás útján, emberi erővel és akarattal a fejlődés menetére és formájára igen nagy be-nyást lehet gyakorolni; a fejlődést nem siettetni, bizonyos irányba terelni, éppen úgy, mint ahogyan a folyó- zét is olyképpen lehet irányítani, hogy az a szükség által megkívánt új- drébe térjen át.

A jelen körülmények és viszonyok zepette a munkásság legfontosabb adata az, hogy a gazdasági és litikai fejlődésnek olyan irányt- jon, amely a demokrácián keresztül szocializmushoz vezet. Igaz, hogy földadat teljesítése nem könnyű, de érne előle nem szabad, ha csak n akarjuk azt, hogy minden úgy- földjön, ahogyan azt mások akarják. Minden munkás előtt álljon tisztán az igazság, hogy a fejlődés irá- tásának munkájában részt kell- ni, mert a kapitalizmusból kifejle- tt társadalmi rendből nem lehet y átaludott éjszaka után egy olyan- sadalomban fölébredni, amelyben- gbecsülik a munkát és a munka- berét.

A munkanélküliség

A munka világpiacának képe még- ndig homályos. Amíg Amerikában a- melés nagymértékű föllendülése kö- keztében egyre hangosabbá válik a- nkaerő hiánya miatti panasz, ami bevándorlási törvény fölfüggesztésé- k követelésében jut kifejezésre, addig- rópa államai, habár nem egyformán, még mindtg sinylik a nagy munka- küliséget.

Angolországban ezévi június hónap- n volt két év óta legkisebb a munka- küliek száma, de ennek dacára még- ost is minden tizedik biztosításra kö- ezett munkás van munkanélkül. Ju- s hónapban a munkanélküliek száma- mét elérte a 13·3%-ot, ami az 1921. március havi kimutatás százalékával- yenlő munkanélküliségre mutat. A- lyzet javulására ezidőszert alig van- atás.

Belgiumban ezévi június hónapban- munkanélküliek száma, a szakmailag- ervezett munkások 2·3%-ának felett- g. A mult év augusztus hónapja óta- munkanélküliek száma soha sem- ote túl a 4%-ot, ami a munkáltatók- erint igen kismérvű munkanélküliségre- atat. A munkáltatók részéről általá- s a panasz a belga munkásoknak- anciaországba való kivándorlása miatt,- it mindenáron meg akarnak szün- ni, azért, hogy a munkanélküliek- amának emelkedésével alátámaszthas-

sák a nyolcórás munkanap ellen meg- indított harcukat.

Hollandiában az idei nyáron sem- volt rosszabb helyzet, mint az elmult- két év nyári hónapjaiban. A munka- nélküliek száma 32.460 volt. A munka- nélküliek számát a szakszervezeti tagok- számához viszonyítva, a helyzet rosszab- bodott, ami új feladatok elé állítja a- szakszervezeteket, a nyolcórás munka- napot illetően.

A Skandináv-államok jelentékenyebb- javulást mutatnak. Dániában a munka- nélküliség csökkenőben van. A munka- nélküliek száma 1921 június havában- 17%, július havában 13%, ezévi ugyan- azon hónapban pedig 7·4% volt. Ez a- szám január hónapja óta alig változott. Norvégiában a helyzet csak igen cse- kély mértékben javult. A munkakon- junktura igen szép fejlődést mutat Svédországban, ahol a munkanélküliek- száma ez év nyarán a mult évhez ké- pest a negyedére csökkent. Ez a kö- rülmény nagyban hozzájárult ahhoz, hogy a javuló munkakonjunktura kö- vetkeztében a lejáró kollektív szerződé- sek a munkások részére előnyös föl- tételek mellett voltak megköthetőek.

Olaszországban a munkanélküliség- valamivel csökkent, ami azonban nem- jelent lényeges változást. A tavalyi- június havi 296.400 munkanélkülivel- szemben az ezévi júniusában a munka- nélküliek száma 214 ezer volt.

Svájceban állandó javulás. A munka- nélküliek száma az elmult évi 52.200- ról 22.710-re csökkent.

Csehszlovákiában a statisztika a- munkanélküliek számát 346.000-re be- csüli. Ez a szám kisebb a mult évi- decemberével szemben, de 140 ezerrel- nagyobb a mult évi nyári hónapjával- szemben. A helyzet azért rosszab- bodott, mert a kivitel igen minimális- és a rosszvalutájú államok alig képesek- cseh koronákért vásárolni. A konjunk- tura javulásáról tehát egyelőre szó sem- lehet. A munkásság helyzetére igen- károsan hatnak az állami munkanélküli- segélyek körül a kormány által alkal- mazott megszorítások, amelyek lényeg- es befolyással bírnak a munkanél- küliek megélhetésére.

Ausztriában az utóbbi hónapokban- a munkanélküliség észrevehetően csök- kent. A munkanélküliek száma ezévi- januárban 181.000, februárban 17.000, márciusban 155.000, áprilisban 132.000, májusban 122.000 és júniusban 116.000- volt.

Németországban az összes közép- európai államok között a legnagyobb- a munkanélküliség, amelynek oka a- Ruhrvidék megszállásáról bekövetkezett- márkaromlásban keresendő. Statisztikai- adatok a rendkívüli helyzet miatt nem- állanak rendelkezésünkre, de még így- is könnyen megállapítható, hogy Né- metországban a munkanélküliség ezidő- szerint katasztrófális és hatásában köny-

nyen ártalmára lehet a többi európai- ipari államokra is.

Oroszországban 52 város által el- készített statisztika nyújt kellő fölvi- lágosítást a munkanélküliségről. Ezen- statisztikák szerint május hó elején- 443.000 munkás volt munkanélkül, azaz 14%-kal több, mint az előző- hónapban. — Moszkvában 102.000- munkanélkülről vezettek nyilvántar- tást, amely számnak nagyobbik ré- szét az állami és községi alkalma- zottak (szovjettisztviselők) és a ru- házati ipari munkások teszik.

Hanusch Ferdinánd

Ausztria szervezett munkásságát- súlyos csapás érte. Hanusch Ferdinánd- elvtárs, az osztrák munkásmozgalom- uttörője, a Szakszervezeti Tanács és a- Munkáskamara elnöke, rövid szenvedés- után meghalt.

Hanusch elvtárs részére jutott ki az- a történelmi földadat, hogy mint mi- niszter, ő képviselhesse legelőször- Ausztria szervezett munkásságát. A- forradalom lezajlása után elvtársai bizal- mából elvállalta a munkásügyi minisz- teri tárcát, amelyre büszkém tekinthet- vissza minden szociáldemokrata. Az ő- nevéhez fűződik a nyolcórás munkanap- törvénybeiktatása, a fizetéses szabadság- törvényes biztosítása, az állami munka- nélküli segélyezés törvényes bevezetése. Megalkotta a háboru rokkantjai ügyeivel- foglalkozó intézményeket, életre keltette- az egyeztető bizottságokat, a munkás- kamarákat, a törvényes munkaközvet- títést.

Hanusch elvtárs azok közé tartozott, akiket a szegénység már gyermek- korában munkára szólított. Hat éves- korában lépte át először egy szövögyár- küszöbét, tizenhárom éves korában- pedig már mint segédmunkás nyögte- a töke igáját. Élete tisztán proletárélet- volt, teli küzdelmekkel és szenvedés- sekkel. Mint serdülő ifju, már szerepet- vállal a textilmunkások mozgalmában, később pedig küzdőtársai szövetségük- vezetőjévé választották. Mély gondol- kodása és a munkásság ügyeinek alapos- ismerete tiszteletet parancsolt még az- ellenfelei táborában is. Kihűlt tetemét- a világ proletárjainak szeretete és meg- becsülése kísérte utolsó útjára.

Értesítés. A lupeni helyicsoport ve- zetősege ezuton értesíti a szaktársakat, hogy pénztári órákat a következő na- pokon tart: Minden hónap 15-ike után- való héten d. e. 9—12 óráig, délután- 3—5 óráig mindennap. A többi hete- ken pedig kizárólag vasárnap d. e. 9—12 óráig és csütörtökön d. e. 9—12 óráig, d. u. 3—5 óráig. Kivételes ese- tekben Besseney András szaktárs la- kásán, Központ 341 sz. A vezetőség.

SZÖVETSÉGI ÜGYEK

Az összes csoportvezetőségek figyelmébe!

Felhívjuk a csoportvezetőségeket, hogy elveszett tagkönyvek helyett másodlatokat ne állítsanak ki (még puhatáblás tagkönyvet sem), a másodlatokat csakis a központi titkárság állítja ki. Más szövetségektől átlépő tagok, valamint külföldi tagok tagkönyveit is kicserélés végett be kell küldeni a központba. A kicserélt tagkönyvekért, valamint a másodlatokért a tag 10 lei tagkönyvdíjjal tartozik fizetni, mely összeg a havi elszámolással küldendő be.

*

Tapasztaljuk, hogy sok helyről a havi elszámolási ivaik az ellenőrök aláírása nélkül érkeznek. Ezért felhívjuk a csoportvezetőségeket, hogy az elszámolási ivaikat elnök, pénztárnok és főként az ellenőrökkel irassák alá. A csoport-ellenőröket pedig külön is figyelmeztetjük, hogy vállalt kötelezettségeiknek tegyenek eleget, miáltal nagyon sok kellemtelenségnek elejét lehet venni.

*

Felhívjuk a csoportok vezetőseit, hogy szaklap szükségleteiket szaporodása vagy apadása szerint jelentsék be, mert különben az ebből származó kellemtelenségekért a kiadóhivatal nem felel.

Felhívás a petroseni vasasokhoz. A petroseni szervezett vasmunkás szaktársaink az október hó 13-án tartott taggyűlésükön határozatilag kötelességévé tették minden tagnak, hogy a taggyűléseken megjelenni tartsa erkölcsi köteletségének, ha öntudatos, szervezett munkásnak vallja magát.

A vezetőség.

Felhívás. Tekintettel, hogy a bukaresti vasascsoporthoz vezetősege oly irányú felhívást adott ki a csoport tagjaihoz, hogy a Központi Vezetőség által hozott határozatokat ne respektálják, ezért a Központi Vezetőség a csoport vezetőseit a Szövetségből kizárta, miért is felhívjuk a tagokat, hogy járulékaikat a Kerületi Titkárságnál (str. Cămpineanu 50) fizessék, ugyisint felhívjuk a Bukarestbe utazó bel- és külföldi tagokat, hogy segítségért, valamint más ügyek elintézéséért szintén a Kerületi Titkárságnál jelentkezzenek.

A Központi Titkárság.

Uj csoport. Mercurea-Ciuc (Csikszereda) vasmunkássága is belátta, hogy csakis szervezkedéssel javíthat tarthatatlan helyzetén és október hó 7-én szakszervezetbe tömörült. Az alakuló gyűlésen György szaktárs szövetségünk képviselőjében ismertette az alapszabályokat és a szervezkedés szükségességét. Azután az új vezetőséget választották meg egyhangulag, melynek tagjai a következő szaktársak lettek: Antal Gyula elnök, Botár Géza alelnök, Suciú Alexandru jegyző, Salamon Viktor pénztáros, Petrikó Béla, Eicher

Adolf, Gál Imre választmányi tagok, Láda Lajos, Puskás Dénes, Sukri Albert és Neisheimer Gyula ellenőrök. Örömmel üdvözljük sorainkban az új harcosszaktársakat és reméljük, hogy a munkás érdekeknek öntudatos védői és a szövetségünknek hű katonái lesznek a további harcainkban.

Kizárások. Az aradi helyicsoporthoz a központi vezetőség az alapszabályok 10-ik paragrafusára értelmében a következő tagokat zárta ki: Adelman János, Mutyi Mátyás, Höhn János, Dercii Mihály, Jegár János, Lénárd Ferenc, Baga János, Ilisie Todor, Ulici Lázár, Balázs Mihály, Szalaj Zoltán, Duss Mihály, Bukova Ferenc, Nagy Gusztáv, Vekerle Ferenc, Kosara Sándor, Reiher Jenő, Nustján János, Laczky Jenő, Matusek Szaniszló.

A bukaresti Chimic-csoport az alapszabályok 10-ik paragrafusára értelmében a következő tagokat zárta ki: Popa M. Dumitru, Cristescu Florea, Mohănescu Ioan, Jordănescu Petre és Popovici Nicolae 6 hónapra; Moran Károly és Dumitrescu Nicolae 3 hónapra. — **Indok:** Több ízben megakadályozni igyekeztek a csoport taggyűléseit, amely alkalmakkor botrányt provokáltak, rágalmazták a szövetség és csoport vezetőjét azzal az intencióval, hogy lehetetlenné tegyék a csoport működését. Ha a kizárás ideje alatt is ilyen eljárást tanúsítanak, a kizárás végérvényesen lesz foganatosítva.

KÜLÖNFÉLE

Taggyűlés Lupényban. A lupényi szaktársaink október hó 28-án taggyűlést tartottak a tagok nagyszámu jelenlétében, mely gyűlésen a kötetlen kollektív szerződés, a tagdíjmelés és a lefolyt szakszervezeti kongresszus kerültek megvitatás alá. A gyűlést Moldován elnök szaktárs nyitotta meg délután fél 4 órakor, üdvözölve a megjelent tagokat, valamint a szövetség és a központi szaktanács küldöttjeit. Áttérve a mozgalomra, megértést és összetartást kíván a tagoktól. Az elnöki megnyitó után a taggyűlés hosszasan foglalkozott a tagdíjmelés kérdéssel, azután György szaktársnak, szövetségünk kiküldöttjének és Damian elvtárs országos szaktanácsi kiküldöttnek az ismertető felszólalása után a taggyűlés a tagdíjmelést tudomásul vette. A kollektív szerződésre vonatkozólag pedig utasítást adott a taggyűlés György és Moldován szaktársaknak, hogy igyekezzenek a benyújtott memorandum szellemében a legmesszebbmenőleg sikrászállani a munkásság követeléseire és egyben a legmesszebbmenő bizalmáról biztosította a központi vezetőséget. A kollektív szerződésre vonatkozó indítványok letárgyalása után György szaktárs, valamint Damian elvtárs az országos kongresszust ismertették, azután több hozzászólás után a taggyűlés a kongresszusról szóló jelentést tudomásul vette. Itt jegyezzük meg, hogy habár a taggyűlésen jogtalanul más szakma emberei is megjelentek, hogy a tagokat a szövetség és Amsterdam ellen hangolják, ezen kívánságuk a

lupényi vasasoknak a szenvedésektől és harcoktól megedzett öntudatán hajótörést szenvedett. Határozataikkal megmutatták a lupényi vasasok, hogy a vasmunkások egységét minden aknamunka ellenére megvédik és az ország vasmunkás mozgalmának biztosítására áldozatot hozni is tudnak.

Eltársaink figyelmébe! November elején jelenik meg Erdélyi Kálmán elvtárs „Uj utakon” című munkája. A 64 oldalra terjedő könyv a szocializmus napjainkat érdeklő problémáin kívül néhány nagy szocialista életéről közöl tanulmányt. A könyv, amelynek ára 15 lei, megrendelhető a „Romániai Népszava” kiadóhivatalában.

Nyugtázások. Az aninai bányászcsoporthoz 1000 leit és a nadrági vasascsoporthoz 444 leit küldött a harcban álló vasmunkások részére, mely összegeket e helyen köszönettel nyugtáztunk.

Bocsánatkérés. Alulírott bocsánatot kérek a Junász-féle vasöntöde és gépgyárban dolgozó szaktársaimtól, valamint Kolozsvár szervezett vasmunkásaitól, mert a múltban nem szervezett vasmunkáshoz illően viselkedtem. Igérem, hogy a jövőben szervezett munkáshoz méltóan fogok viselkedni. Cluj, 1923 október 6. Lakatos Albert, kovács. Előttünk: Russu Simion, Bruder Ferenc.

TEMESVÁRI MUNKÁSKÖR (Munkáskultúregyesület)

IRODALMI PÁLYÁZAT

A „Temesvári Munkáskör”, mint a temesvári munkáskultúrális egyesülete, a munkáskultúra fejlesztése és szaporítása érdekében ezenel irodalmi pályázatot hirdet a következő feltételekkel:

A pályamű műkedvelő-színpadra alkalmazható szociális színdarab (dráma vagy hasonló színmű) valamint vígjáték, esetleg fordítás, vagy egy már meglévő témánál szociális színvonallal való átdolgozása lehet. A vígjátéknál többnyire a szatíra helyezésére a főszó.

Pályázatot minden munkás és munkásbarát küldhet be. A pályázatok jellegével történnek.

A pályamű egy borítékban helyezendő el, melléke egy másik lepecsételt borítékkal, melyben a pályázó jellegéje és neve egy papírra van ráírva. A pályamű címe fölül pedig a következő mondat irandó: „Pályázat a Temesvári Munkáskör által hirdetett és 7. év november hó 15-én lejáró irodalmi pályázatra. Jellege: ( )”.

A pályázat határideje 1923 november 15., este 6 óra. A pályázat határidejének lejárása napján (1923 november 15.) este 6 óra után egy, a „Temesvári Munkáskör” vezetősége által kinevezett és teljesen pártatlan zsűri fogja a pályaműveket átolvasni és annak megtörténte után a legjobb három pályamű jellegű levelet felbontani, hogy a nyertesek neveit megállapítsa. A három nyertes pályamű a következő aljban részesül:

- I. díj 500 lei,
- II. „ 300 „
- III. „ 200 „

Üg-e három, valamint a többi beérkezett pályamű a „Temesvári Munkáskör” tulajdonába mennek át, aki azokat a jelenlegi őszi, téli és tavaszi előadásszérián minden további honorálás nélkül színpadra hozza.

A pályázatok a következő címre küldendők:

„Temesvári Munkáskör” Timișoara, I., Str. Dragalina I., Munkás-Otthon.

Timișoara, 1923 október 1.

A „Temesvári Munkáskör” vezetősége nevében:

Neu s. k., Simonis s. k.,
elnök. titkár.

Felelős szerkesztő: Bartalis Sándor.
Kiadó: A Romániai Vas-, Fém- és Vegyipari Munkások Szövetsége.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Cluj-Kolozsvár, Strada Memorandului 21

Gutenberg-könyvnyomda Cluj